

**МЕЖДИНЕН ДОКЛАД ЗА
ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА
СТРАТЕГИЯТА
ЗА НАМАЛЯВАНЕ
ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО
НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА
СИСТЕМА
(2013–2020)**

СОФИЯ
2015 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

1. УВОД.....	3
2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ	4
3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ	28
5. КООРДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА	39
6. ИЗВОДИ	39
7. ПРЕПОРЪКИ	40

1. УВОД

С Решение № 44 от 29.10.2014 година Министерският съвет на Република България прие План за 2014 и 2015 година за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020). Съгласно т. 12.3. от Стратегията отчитането на изпълнението се осъществява от водещата институция – Министерство на образованието и науката чрез изготвяне на междинен доклад, внесен в Министерския съвет до 31 октомври всяка година, считано от 2015 г.

Стратегията и Планът за реализирането ѝ подпомагат изпълнението на една от целите, заложи в Националната програма за реформи (2012–2020 г.) в национална цел (№ 4) - намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система в края на периода под 11%. Планът подкрепя ключовите мерки в политиките за превенция, интервенция и компенсиране на отпадането и на преждевременното напускане на училище и е ориентиран към осъществяването на основни елементи от Стратегията, като:

- преимуществено разработване на мерки по превенцията на отпадането от училище;
- засилени информационни дейности сред заинтересованите страни за ролята на образованието и обучението в развитието на отделния човек и на обществото;
- стартиране процеса на разработване и апробиране на система за ранно предупреждение.

Междинният доклад цели да информира всички заинтересовани страни относно напредъка по изпълнението на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020), който се измерва спрямо заложените в Плана индикатори. Изводите и предложенията от доклада ще се използват за формиране на такива образователни политики, които да допринесат за създаване на условия за изпълнение на националната цел до 2020 г.

По данни на Евростат делът на преждевременно напусналите образователната система в България за 2014 г. е 12,9%. Налице е негативна тенденция в сравнение с предходните две години - 2013 г. и 2012 г., спрямо които стойността е увеличена с 0,4%.¹

Делът на преждевременно напусналите образователната система за България за 2012 г. е с ниска стойност спрямо средната европейска от 12,7%, докато разликата между дела за България за 2014 година (12,9%) и средната стойност за страните от ЕС (11,1%) достига 1,8%.

¹

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdsc410&plugin=1>

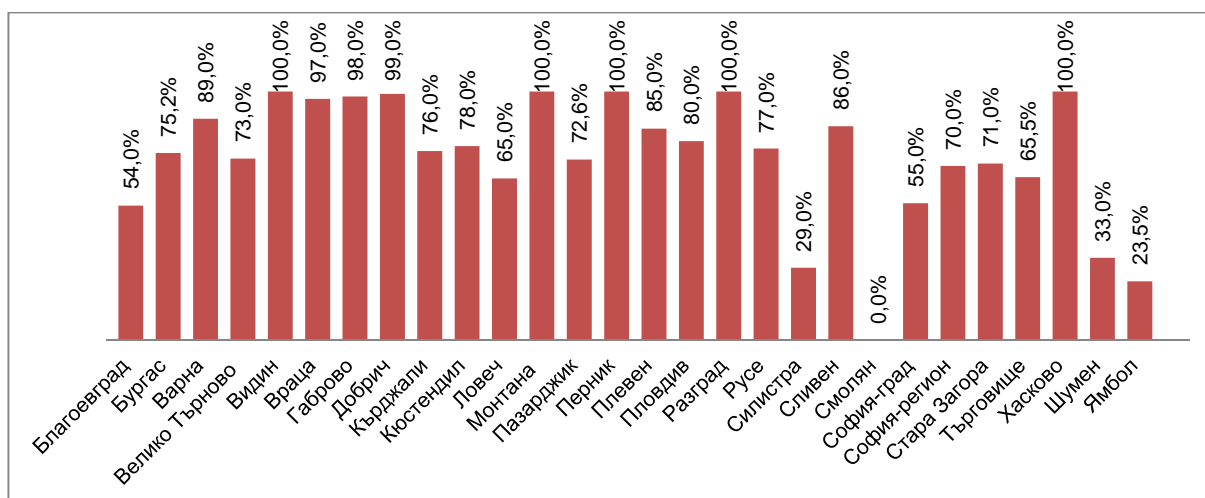
Информацията, използвана в междинния доклад, е от доклад-анализите на регионалните инспекторати по образованието (РИО) за учебната 2014/2015 година, от министерства, ведомства и други институции, отговорни за изпълнение на мерките в плана, от Центъра за информационно осигуряване на образованието, анкетни проучвания по време на регионалните срещи със заинтересованите страни и информационните кампании.

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

1. Въвеждане на специфични политики и мерки за превенция на отпадането от образователната система в стратегиите за развитие на училищата и детските градини

За учебната 2014/2015 година в 73,3 % от училищата са въведени специфични политики и мерки за превенция като елемент от стратегията за развитие на детската градина и училището. Документите са разработени след задълбочен анализ на рисковите фактори, динамиката на процеса, регионалните специфики и профила на всяко училище. Стратегиите се основават на оценка на резултатите от всички дейности на ниво училище и детска градина, както и на оценка на взаимодействието на заинтересованите страни за по-висока ефективност на прилаганите мерки. В графика 1 е представен относителният дял на училищата за всяка област, които са въвели специфични мерки за превенцията на отпадането.

Графика 1. Относителен дял на училищата по области, въвели специфични мерки за превенция на отпадането¹

Източник: МОН

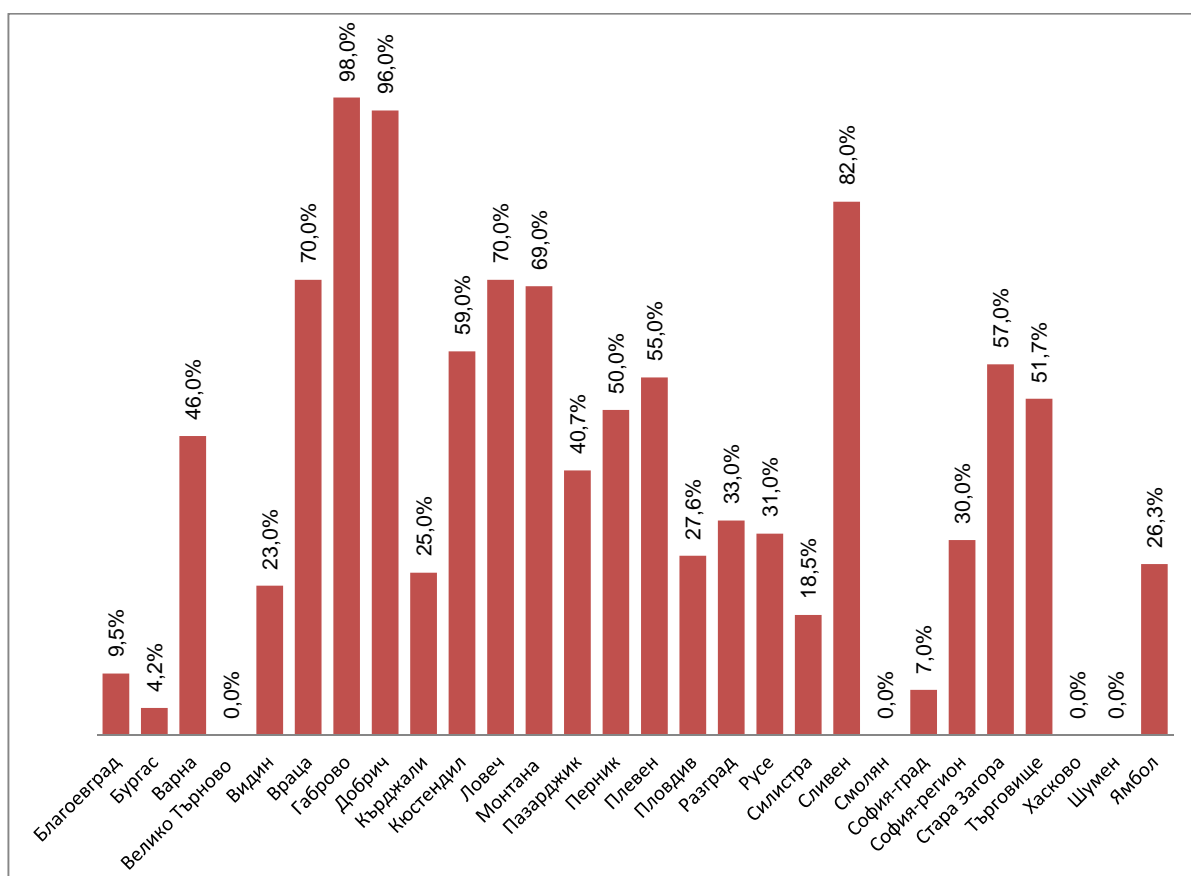
¹ Данните са от доклад-анализ за дейността на регионалните инспекторати по образованието за учебната 2014/2015 година

Областите с най-висок относителен дял на училищата, въвели специфични мерки за отпадането, са: Видин, Монтана, Перник, Разград, Хасково – 100%, Добрич – 99%, Враца – 97%. Друга положителна тенденция е, че в повечето области преобладават относителни дялове на тези училища със стойности над 50% и само в четири от тях посочените стойности са под 50%.

В 38,5% от детските градини са въведени специфични политики и мерки за превенция през учебната 2014/2015 година.

В графика 2 е показан относителният дял на детските градини за всяка област, които са въвели специфични мерки за превенцията на отпадането.

Графика 2. *Относителен дял на детските градини по области, въвели специфични мерки за превенция на отпадането¹*

Източник: МОН

Най-висок е делът на детските градини, въвели специфични мерки за отпадането, в областите: Габрово (98%), Добрич (96%) и Сливен (82%). Като положителна тенденция може да се отбележи, че детските градини въвеждат специфични мерки за намаляване дела на отпадналите от образователната система. Това е индикация, че педагогическите екипи осъзнават значимостта на ролята на предучилищното образование за превенцията на проблема. Същевременно е необходимо да се подчертае, че относителният дял на детските градини, прилагащи специфични мерки

¹ Данните са от доклад-анализа за дейността на регионалните инспекторати по образованието за учебната 2014/2015 година

за намаляване дела на отпадането, е под 50%. В четири области такива мерки не са въведени в нито една детска градина.

При заложенa целева стойност в Плана за изпълнение на Стратегията „не по-малко от 80%“, постигнатото изпълнение е 56 %, произтичащо от по-ниския дял както в отделни области, така също и от относително по-ниския дял на такива стратегически документи в детските градини, където делът за страната е под 50%.

Предложения за подобрене:

- по-широка информационна дейност и единни изисквания от страна на РИО и общините по отношение стратегическото планиране в детските градини;
- подпомагане на областите, където има ниски прагове на разработени и актуализирани стратегически документи;
- специализирана подготовка на управленските екипи на училищата и детските градини по стратегическо планиране;
- поддържане на платформа за споделяне на добри практики, вкл. в областта на стратегическото планиране.

Някои училища са разработили и **допълнителни механизми, програми, политики** за справяне със случаите на преждевременно напускане на училище като:

- механизъм за делегиране на отговорности на училищно ниво (област Враца);
- постоянни училищни комисии за задържане в училище на подлежащите на задължително обучение ученици (област Пазарджик);
- училищни политики за закрила на децата от насилие (област Хасково);
- алгоритъм от специфични мерки за превенция на отпадането (област Пловдив);
- работата по училищни проекти като утвърдена мярка за осигуряване на по-качествено образование и превенция на отпадащите или застрашени от отпадане ученици.

Освен в образователните институции специфични политики и мерки се прилагат и в изпълнение на общински и областни стратегии и програми, както следва:

Специфични стратегии и политики на ниво община:

- електронни регистри на отпадналите ученици в училищата, на застрашените от преждевременно напускане деца и ученици в училищата и детските градини и идентифициране на причините за това в общините (области Русе, Добрич);
- координация, управление и надеждност на информационните потоци за включването в образователната система на подлежащите на задължително обучение;
- контрол върху обхвата на децата в задължителна предучилищна и училищна възраст;

- ефективно партньорство на училището с други заинтересовани институции за отчитане на отсъствията, точното им вписване в училищната документация и анализиране на причините за тези отсъствия;
- онлайн връзка между детските градини и общината (община Кюстендил);
- програмен продукт „Щастливо детство“ за ежедневно електронно отчитане присъствията и отсъствията на децата в детските градини (община Перущица);
- мултидисциплинарни екипи с разработени правила за действие, чиито усилия основно са насочени спрямо деца и ученици в риск.

Специфични стратегии и политики на ниво област:

- механизъм за прилагане на интегриран подход за обхващане и задържане в училище на учениците в риск до шестнайсетгодишна възраст (област Кърджали);
- прилагане на система за ранно предупреждение (София – регион);
- координационна, контролна, информационна и консултантска дейност на регионалните инспекторати по образованието;
- механизми за мониторинг върху осъществяваните политики за намаляване дела на преждевременно напусналите училище;
- популяризиране на добрите практики и положителния пример на завършили образованието си;
- създаване и поддържане на регионална система за проследяване на децата и учениците в риск от преждевременно напускане на училище;
- програма за намаляване на дела на отпадналите ученици от училище (РИО – Монтана);
- осъществяване на тематични проверки: „Адекватност на училищната програма за превенция на риска от отпадане на ученици“ и „Съответствие на Стратегията за развитие на училището с национални и регионални образователни приоритети“ (РИО – Пловдив);
- механизъм за координиране на работата при случаи на деца, жертви или в риск от насилие (РИО – Варна);
- дейности на обществено-консултативните съвети към регионалните инспекторати по образованието.

2. Провеждане на регионални срещи със заинтересованите страни по разработването на училищните стратегически документи и на механизъм за контрол на изпълнението им с обмен на добри практики

Проведени бяха шест работни срещи по районите на планиране в градовете: Враца, Бургас, София, Пловдив, Варна и Разград за периода м. декември 2014 г. – м. февруари 2015 г., на които беше представен Планът и бяха споделени добри практики. В срещите участваха 737 представители на основните заинтересовани страни от всички области на страната, които изпълняват мерки и дейности за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система. По време на срещите бяха представени водещите политики и мерки по Плана, споделен беше опит за намаляване на отпадането от училище и за ролята на различните страни в процеса на задържането на учениците до завършване на етап и/или степен на образование над основното, дискутираха се водещите фактори, които благоприятстват задържането на учениците и реинтеграцията на отпадналите. Министерството на образованието и науката изготви подробен аналитичен отчет за резултатите от проведените срещи, който е наличен на следния електронен адрес: <http://mon.bg/?go=page&pagelid=74&subpagelid=143>. Отчетът съдържа информация и за профила на участниците в срещите, други резултати и предложения за подобрене.

Представени бяха над 120 презентации с добър опит по следните теми: взаимодействието със заинтересованите страни, ролята на информирането, ролята на стратегическото планиране, прилагането на системи за ранно предупреждение.

Във връзка с отчитането на резултатите на изпълнението на Плана бяха проведени шест регионални срещи по райони на планиране с градове домакини, както следва: Благоевград, Добрич, Русе, Стара Загора, Пазарджик и Плевен. В резултат от споделените добри практики и обсъжданията на резултатите от изпълнението на Плана се очертах следните положителни тенденции, като същевременно се очертават и нерешени докрай проблеми, които ще намерят място в Плана за 2016-2017 г.:

<i>Политики</i>	<i>Постигнати резултати</i>	<i>Нерешени докрай проблеми</i>
Политики за превенция	1. Засилена е ролята на общините за обхващане и задържане на децата и учениците в образователните институции на територията чрез: - здравословна и сигурна среда за обучение и образование; - системни грижи за подобряване на градската	1. На ниво общини: - липсва надеждна информация и невъзможност да се открият децата на адреса, на който са записани; - необходимост от системен анализ и електронен регистър за

	среда и на социалните услуги; - изграждане и функциониране на онлайн платформи по общини за прием на деца в детските градини и в 1. клас за по-пълното обхващане на регистрираните/живеещите на територията лица. 2. Подобряване на комуникацията и взаимодействие между общини и РИО за осигуряване на достъп до обучение, образование и професионална квалификация на всички деца и ученици. 3. Партньорства, коопериране, съвместни международни проекти и партньорства за: - участие в проекти, финансирани по различни оперативни програми; - съвместни програми/проекти с общините и други местни институции; - международни училищни партньорски програми и съвместни действия по международни проекти; - работа по национални програми за развитие на средното образование. 4. Училището/детската градина като образователна институция работи за превенцията на отпадането чрез: 4.1. Управлението на образователните структури: - работещи правилници за дейността на училищата/детските градини, които уреждат процедури и мерки за превенция на отпадането с добро планиране и измерими индикатори; - системна квалификация на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности,	връзка между общините и образователните институции; - засилване ролята на детската градина за ранното детско развитие и по-пълното обхващане в училище; - прилагане на мерки за насочване към етнически смесени училища и намаляване на формирането на групи, паралелки и училища на етнически принцип; - акценти при информирането за ролята на обучението и образованието сред жителите на общините, особено родители. 2. На ниво институция: 2.1. В организацията и управлението: - необходимост от специализирана квалификация на педагогически специалисти за работа с деца в риск и по стратегическо планиране; - осигуряване на финансови възможности за назначаване на психолог и педагогически съветник във всяко училище; - засилване ролята на контрола за коригиране на политики и мерки; - привличане и задържане на помощник на учителя във всяко училище, където се установи нужда от такъв; - преодоляване обособяването на

	мултикултурна среда; - позитивната роля на психолога и педагогическия съветник в училище за намаляване на риска от отпадане; - положителната роля на студентските практики в училище; - разработване и прилагане на „Харта“ на класа, на учителите и на родителите. 4.2. Позитивната образователна среда и създаването на ситуации за успех: - прилагане на информационни технологии в образованието и в свободното време; - подобряване на материалната база за обучение и свободно време; - специфични материални условия и индивидуална работа с ученици със СОП (кабинети, специалисти, дейности); - обучителни дейности за деца, за които българският език не е майчин, вкл. допълнително обучение по български език; - летни училища и допълнителна лятна работа за деца с обучителни трудности; - специфични празници на образователните институции. 4.3. Образователно-възпитателния процес: - иновативни практики и привличане на специалисти от други институции и НПО; - придобити компетентности от гражданското образование; - целодневна организация на учебния ден. 4.4. Общите действия с родителите и учениците: - обучения за разчупване на традиционните форми на взаимодействие между родители и училище;	паралелки по етнически принцип; - засилване на екипния подход в училищата в превенцията на отпадането. 2.2. Образователно-възпитателен процес: - не навсякъде се прилага индивидуален подход, не се разработва „личен профил“ на ученика с критерии за индивидуална оценка и приемственост от 1. клас до 16-годишна възраст; - не се взима предвид огромната разлика в социалното положение и възможностите за обучение; - не се прилагат нови техники и технологии за подпомагане на учениците, които не владеят добре български език. 3. Информация и прилагане на данните, събрани на различни нива: - исканите справки на различни нива не са достатъчно добра база за анализ (вкл. не се отразява отпадането на учениците в прехода между 8. и 9. клас; - не се проследява отпадането от форми на обучение, различни от дневната; - не са групирани категориите за движение на учениците като: повторно завърнали се от чужбина; реинтегрирани или

	- участие на родители в учебни часове; - изнесени родителски срещи, тематични родителски срещи и работа в „махалата“; - активна позиция на ученически съвети и ученическо самоуправление.	необхванати; късно записали се; напуснали поради болест; - постепенно сближаване на формулировките в исканите информации с тези на НСИ. 4. Работа на заинтересованите страни: - разработване на точни правила за равнопоставеност при взаимодействието на учителите и родителите към детето.
Политики за интервенция	1. Общински политики и мерки: - изграждане и функциониране на системи за ранно предупреждение в общините, свързани с училищата и детските градини за проследяване записването и обучението на лицата в задължителна предучилищна и в училищна възраст; - засилване на социалните дейности към ученици и в риск от отпадане; - създаване условия за работа на родители, чиито деца са в риск от отпадане поради бедност; - поддържане на извънучилищни звена за работа по интереси. 2. Училищни политики и мерки: 2.1. Изградени училищни системи за ранно предупреждение – регистри, индивидуални карти за проследяване развитието на учениците в риск: - определяне на групите лица в риск от отпадане и дефиниране на вида риск; - анализ на причините и набелязани пътища за преодоляване;	1. Общински политики и мерки: - не се осъществяват дейности за пряко обвързване на правата със задълженията на общинските социални служби към учениците, които трайно не посещават учебни занятия. 2. Училищни политики и мерки: - търсене на възможности за ранно кариерно консултиране и ориентиране; - прилагане на мерки за деца и ученици, чийто майчин език е различен от българския, за подобряване на образователните резултати, вкл. и за по-ефективното кариерно консултиране и ориентиране; - по-сериозни усилия за развиване на предприемачески умения у учениците. 3. Други заинтересовани страни:

	- регистриране на конкретните лица и проследяване на тяхното развитие; 2.2. Педагогически екипи: - делегиране на права и отговорности в изпълнение на конкретни задачи по отношение на ученици в риск; - фокус върху използването на материалната база от учениците в риск за пълноценно свободно време; - засилване неформалното общуване в процеса на задържане на ученици в риск; - засилване ролята на професионалното образование и обучение за задържане на учениците в риск от отпадане чрез групите за професионална квалификация; обучение по първа степен на професионална квалификация за придобиване на професия/част от професия; достъп до различни форми на СИП, които създават условия за овладяване на професионални знания и умения; - ролята на извънкласните и извънучилищните дейности, в които учениците в риск изявяват себе си и развиват индивидуалните си заложби като условие за самоопределянето на всеки от тях; - засилване личното участие в доброволчество, благотворителност и популяризиране на добрия пример за децата в риск. 2.3. Ученици и родители: - „връстници обучават връстници“; - разнообразни форми за ангажиране на родителите на учениците в риск в дейности на училището, вкл. в свободното време;	- точно дефинирани и реализирани права, задължения и санкции по компетентност при взаимодействието между заинтересованите страни по отношение на децата в риск; - недостатъчни или неефективни санкции спрямо родителите, чиито деца попадат в риск от отпадане.

	- „училище за родители“. 3. Ролята на други заинтересовани страни: - положителната роля на местните институции (библиотеки, читалища, спортни клубове, музеи, кариерни центрове) за привличане и задържане на учениците; - повишаване ролята на местния бизнес за обучение на реални работни места; - центровете за кариерно ориентиране и консултиране.	
Политики за компенсиране	1. Съвместна дейност на заинтересованите страни - бюрата по труда, социални служби, личен лекар, община и активиране на млади хора без образование за продължаване на обучението/квалификацията си. 2. Привличане и задържане във форми на обучение, различни от дневната - задочна, вечерна, самостоятелна за лица над 16 годишна възраст. 3. Привличане в курсове за ограмотяване. 4. Процес на изграждане система за валидиране на професионални знания и компетентности. 5. Популяризиране на значението на образованието и свързаното с това мотивиране на родители и лица без образование.	1. Липса на национална система и база данни за лицата, преждевременно напуснали училище. 2. Недостатъчно добре развити процедури за прилагане на дистанционна и кореспондентска форма на обучение. 3. Недостатъчно използване на социалните мрежи за повишаване на квалификацията. 4. Функциониране на система за валидиране. 5. Прилагане на специфичните възможности и ролята на различните заинтересовани страни в процеса на мотивиране и популяризиране на значението на образованието.

При заложена целева стойност 18 регионални срещи от Министерството на образованието и науката са проведени 12.

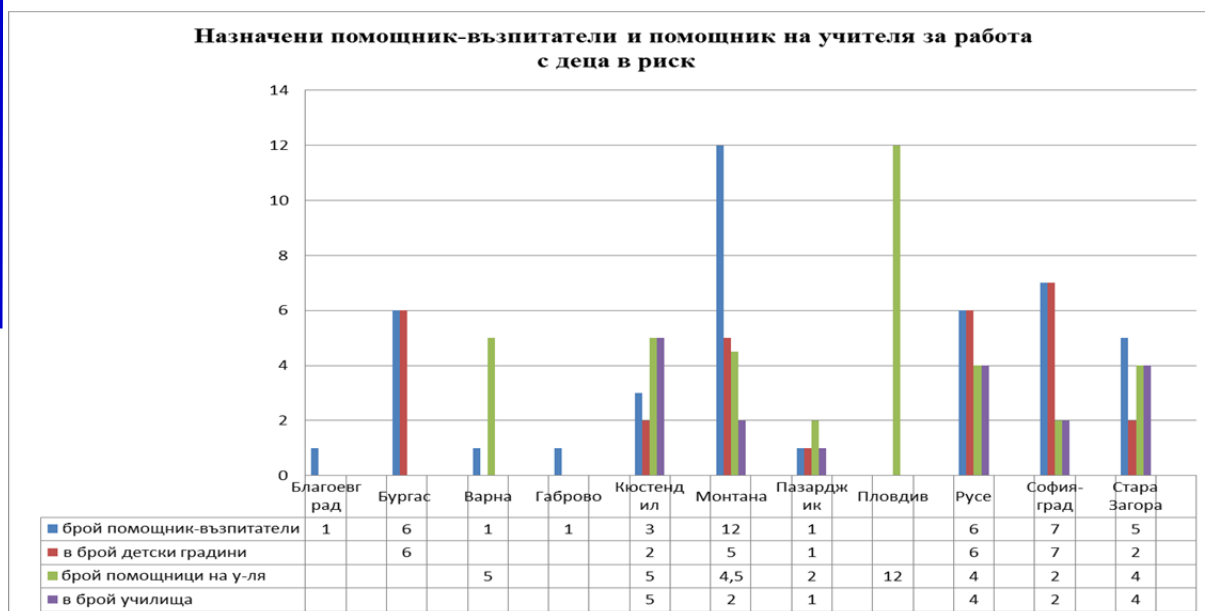
Причина за неизпълнение е забавеното приемане на Плана – в края на 2014 година. Това не попречи на ефикасността и широкото представителство на заинтересованите страни в срещите.

При заложена целева стойност 304 регионални срещи Министерството на земеделието и храните е изпълнило 3 срещи.

3. Назначаване на помощник на учителя и помощник-възпитател при деца в риск от отпадане

Като значим проблем се идентифицира липсата на назначени помощник-възпитатели и помощник на учителя при работа с деца в риск поради недостатъчен бюджет в детските градини и училищата.

Графика 3. Брой назначени на длъжност „помощник-възпитател” и „помощник на учителя” за работа с деца и ученици в риск от отпадане от образователната система

Източник: МОН

При заложена целева стойност в Плана „не по-малко от 20%“ са назначени 43 помощник-възпитатели в 29 детски градини и 38,5 помощници на учителя в 18 училища, което е значително под заложените 20%.

В доклад-анализите на РИО се обръща особено внимание на невъзможността това да се случи изключително поради липсата на средства по делегираните бюджети и/или неприпознаване мярката като ефективна и приоритетна.

4. Планиране и реализиране на съвместни информационни кампании от заинтересованите страни за намаляване на риска от отпадане и ПНУ и за повишаване на информираността относно значението на образованието

Значимостта на информирането на заинтересованите страни за превенцията на отпадането и преждевременното напускане на училище е осъзната и се работи целенасочено за посочване на проблема, причините, възможните решения, популяризиране на добрите практики и личните постижения на всеки, който се е завърнал в образователната система.

В повечето области се провеждат кампании за пълно обхващане на 5-6-годишните деца в подготвителна група, изпращат се уведомителни писма до родителите в района за задължителния характер на предучилищната подготовка две години преди постъпване на децата в първи клас (Ямбол), извършват се посещения по домовете на деца, навършили 5 и 6 г., провеждат се разговори със семействата им с цел мотивиране за записване на децата в подготвителна група (Разград и др.). Осъществяват се и кампании сред ученици и родители за повишаване на информираността за значението на образованието с фокус към маргинализираните общности (напр. в областите Кюстендил, Видин).

Училищата и детските градини полагат целенасочени усилия за привличане на родителите като равностойни партньори и активни участници в образованието и развитието на детето и ученика: лекции и дискусии за отговорността за възпитанието и образованието на децата и задължения на родителите (София – регион) и за предпазването на децата от агресия, кибертормоз, наркомания (Благоевград); осъществяват се съвместни дейности с родителите за преодоляване на проблема с отсъствията на учениците и непосещаването на училище (Разград). Педагогическите екипи на детски градини оказват съдействие на родителите и организиране на дейности по извършване на медицинските изследвания на децата при постъпване в детската градина или след дълго отсъствие (област Плевен).

Провеждат се тематични родителски срещи за повишаване участието и ангажираността на родителите в дейността на училището, прилагат се нови подходи, разчупва се стереотипът чрез алтернативни родителски срещи, гъвкави приемни дни, родителски срещи извън училището, организиране на училище за родители. Родителските срещи в училищата или по кметствата в населените места, в които няма училище, с участието и на представители от общинската администрация информират родителите за значението на образованието, за техните отговорности за включване на децата им в образователната система и съответните административни санкции при неизпълнение на задълженията за записване. Успешна практика са провеждането на разговори и анкетирането на родителите и събеседването със самото дете, преди началото на учебната година (община Варна).

Съществена бариера пред ефективното партньорство на училищните екипи със семействата са занижен интерес на родителите към проблемите и образователните постижения на децата, липса на родителски авторитет, дългосрочно отсъствие на родителите, непознаване на приятелската среда, отказ от отговорно родителство.

Заинтересованите страни взаимодействат активно при установен риск от отпадане. Назначават се обществени медиатори, които осъществяват активни дейности по задържане в училище на деца в риск от ромски семейства (община Благоевград). Честа практика е назначаването на здравен медиатор в маргинализираните групи. Все по-активни са координацията и сътрудничеството с дирекция „Социално подпомагане“ по постоянен адрес на ученика. На места се организират срещи между директорите на училища с представители на общината за определяне начина за санкциониране на родителите, чиито деца отпаднат от училище, за повишаване активността на училищните настоятелства в този процес с подкрепата на специалисти, вкл. от отдел „Закрила на детето“ и от гражданския сектор.

Министерството на образованието и науката изпълни в график заложените в Плана 2 информационни кампании, които бяха организирани със съдействието на регионалните инспекторати по образованието, областните управи, представители на местната общност, неправителствени организации, професионални и синдикални организации, представители на бизнеса. На тях бе споделен и опитът на успешно завърналите се в образователната система и ползите от това.

- 5. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в екологични кампании и събития за отбелязване на дати от екологичния календар (Световен ден на водата, Световен ден на климата, Ден на Черно море, Ден на Земята, Ден на околната среда, Европейска седмица на мобилността и др.)**

Водеща институция по мярката е Министерството на околната среда и водите. Резултатите от изпълнението са следните:

- от заложената целева стойност - 250 кампании годишно, са проведени 385 инициативи в рамките на 10 национални кампании за 2014 г. и 354 инициативи в рамките на 7 национални кампании за първото полугодие на 2015 г.;
- от заложена стойност 100 училища годишно през 2014 са участвали 112, а за първото полугодие на 2015 г. 107 училища, като е възможно припокриване на участвалите училища;
- от заложена целева стойност 6 000 годишно през 2014 г. са участвали 7 600 ученици, а за първото полугодие на 2015 г. – 7 850 ученици.

Стойностите на изпълнение са по-високи от заложените целеви стойности на индикатора.

6. Допълнително финансиране на дейности в детските градини и училищата за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище

Националната програма „С грижа за всеки ученик”, приета с Решение № 221 на Министерския съвет от 23.04.2014 г., е насочена към индивидуалните образователни потребности на децата и учениците и допринася за превенция на отпадането от училище.

Броят на детските градини/училищата, участвали с проекти по модул 2 "Осигуряване на допълнително обучение за деца от подготвителните групи", е 275, броят на сформираните групи е 550, а общият брой деца, включени в обучение, е 3 603. От тях 2 458 са получили удостоверение за завършена подготвителна група. Децата, които не са получили удостоверение, са включените 5-годишни деца в програмата. Тези деца ще продължат своята задължителна предучилищна подготовка още една година. Финансира се организирането на допълнително обучение на деца от подготвителните групи в детските градини и училищата по образователни направления „Български език“ и „Математика“.

Общият брой на учениците, включени в обучението по модул 3 „Осигуряване на допълнително обучение на учениците от началния етап на основното образование за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка", е 4 690, като 3 215 от тях са показали напредък. Финансира се допълнително обучение на ученици от началния етап на основното образование по учебен предмет от културно-образователната област „Български език и литература" и по учебния предмет математика. Сумата за всяко училище се определя в зависимост от броя на сформираните групи за допълнително обучение.

Общият брой на учениците, включени в обучението по модул 4 „Осигуряване на допълнително обучение на учениците от прогимназиалния етап на основното образование за повишаване на нивото на постиженията им по общообразователна подготовка", е 5 328, като 4 465 от тях са показали напредък. Финансира се допълнително обучение в училище на ученици от прогимназиалния етап по учебни предмети от културно-образователните области „Български език и литература“, „Обществени науки и гражданско образование“, „Природни науки и екология“ и по учебния предмет математика. Заложената целева стойност е „не по-малко от 7 500 деца и ученици, включени в допълнителни дейност“. Общо за трите модула броят на учениците, включени в програмата, е 13 621.

Стойностите на изпълнение са по-високи от заложените целеви стойности на индикатора.

7. Реализиране на политики за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), вкл. осигуряване на достъпна архитектурна сред

Във всички региони на училищно, общинско и областно ниво се реализират политики и мерки за достъп до качествено образование на деца и ученици със СОП. Отдава се значимост на обезпечаването на училищата с педагогически съветници, психолози и ресурсни учители, както и на квалификационната дейност за повишаване на уменията и чувствителността на педагогическите кадри за работа с деца със СОП.

От специалистите на 28-те ресурсни центъра за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности през учебната 2014/2015 година са подпомогнати 13 080 ученици. За да бъде качествено тяхното обучение, те се подпомагат от 1 420 специалисти (ресурсни учители, логопеди, психолози, учители на деца с нарушено зрение, рехабилитатори на слуха и говора). Непрекъснато се повишава компетентността на специалните педагози от ресурсните центрове и на учителите от детските градини и общообразователните училища за работа с деца и ученици със специални образователни потребности. Все по-добро става сътрудничеството между тях и родителите на тези деца, което е благоприятен фактор за задържането на децата в училище.

В помощ на екипите в училищата и за улесняване на работата с децата и учениците със специални образователни потребности са утвърдените от министъра на образованието и науката рамкови учебни програми за изготвяне на индивидуални образователни програми по учебни предмети от културно-образователни области за ученици с умствена изостаналост (умерена, тежка и дълбока) и с множество увреждания, за ученици с нарушено зрение и с множество увреждания и за ученици с увреден слух и множество увреждания, както и учебни програми по специалните учебни предмети за деца и ученици с нарушено зрение и за деца и ученици с увреден слух.

С промените в Закона за народната просвета, Правилника за прилагане на Закона за народната просвета през 2014 г. и в Наредба № 1 от 2009 г. за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или с хронични заболявания, направени през 2015 г., се регламентират редът и условията за провеждане на комбинираната форма на обучение за ученици със специални образователни потребности, с което се създава още една възможност за задържане в училище на учениците със специални образователни потребности, които се обучават с индивидуална образователна програма.

Стойностите на изпълнение са по-високи от заложените целеви стойности на индикатора.

8. Повишаване на обхвата в целодневна организация на учебния ден

8.1. По Националната програма „Училището – територия на учениците”, модул „Подкрепа на целодневното обучение на учениците от начален етап” през 2015 г. са финансирани 89 училищни проекта. Чрез модула се дава възможност на училищата да кандидатстват на проектен принцип за реализиране на дейности, свързани с осигуряване на условия за целодневна организация на образователно-възпитателния процес на учениците от начален етап.

Заложена в Плана целева стойност „ 89 класирани проекта“ е изпълнена изцяло.

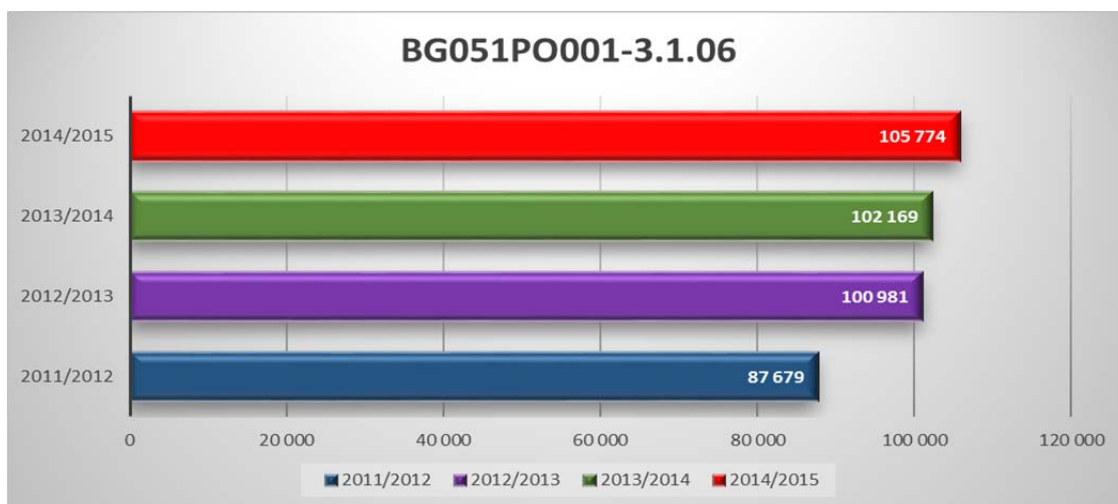
8.2. Заложена в Плана целева стойност „33% обхванати в целодневна организация спрямо общия брой ученици по АДМИН“ е изпълнена - 50.57% - броят на обхванатите ученици в целодневна организация на учебния процес във всички видове училища за учебната 2014/2015 година е: 225 748 (данни към 05.02.2015 г.).

Разширяването на обхвата на целодневната организация на учебния ден е мярка, чийто ефект се свързва както с осигуряване на равен достъп до образование и задържане на децата в училище, така и с повишаване качеството на образователно-възпитателния процес чрез насърчаване развитието на ключови компетентности, творчески способности и умения за живот, необходими на учениците в съвременното общество съобразно техните интереси.

9. Подпомагане процеса на ефективно реализиране на целодневната организация на учебния процес на учениците от I до VIII клас от средишните училища

В рамките на схема по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г. (ОП РЧР) BG051PO001-3.1.06 „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“ броят на учениците от средишните училища, участващи в целодневно обучение за учебната 2014/ 2015 година, е 105 774.

Графика 4. „Брой ученици от I до VIII клас, участващи в целодневната организация на учебния процес“

Източник: МОН

От графика 4 е видно, че заложената целева стойност „брой ученици от I до VIII клас, участващи в целодневната организация на учебния процес - 102 200 за учебната 2014/ 2015 г.“, е надвишена с 3 574 ученици, или с 3,4%.

Заложената целева стойност „брой учители в средишните училища, включени в обучения за прилагане на целодневна организация на учебния ден - 2 000 за втора фаза и 400 за трета фаза“, е изпълнена, както следва: 1 950 учители във втора фаза и 396 учители в трета фаза. Обученията се осъществяват по схема от ОП РЧР BG051PO001-3.1.06 „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес“.

10. Подобряване на достъпа до разнообразни извънкласни и извънучилищни дейности

10.1. Дейности на Министерството на образованието и науката

В рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.2.05 „Да направим училището привлекателно за младите хора“ броят на учениците, участващи в извънкласни и извънучилищни форми през учебната 2014/ 2015 г., е 185 325 от 1 252 училища.

Въпреки намаленото финансиране за четвъртата година от изпълнението на проекта и по-краткия срок за реализиране на дейностите спрямо предходните 3 години реалният брой на учениците, желаещи да бъдат включени в извънкласни и извънучилищни дейност през четвъртата година от проекта, надминава прогнозната бройка, което е ясен показател за желанието на учениците да участват в дейности от такъв характер. Дейностите по проекта дават възможност на учениците да развият и усъвършенстват специфични знания, умения, навици и компетентности. Развитието на извънкласната и извънучилищната дейност прави училищния живот по-богат, пълноценен и увеличава възможностите за откриване и творческо развитие на заложите на учениците.

Извънкласните и извънучилищните дейности спомагат и за по-добрата организация на свободното време на младите, включително и през ваканциите, и са алтернатива на рисковете на съвременното общество. Това от своя страна създава предпоставка за успешна бъдеща социална и професионална реализация. Съдържателната страна на проекта е насочена към подобряване на качеството на живот на учениците и стимулиране процесите на социално включване, както и предоставяне на равен достъп до свободноизбираеми извънкласни и извънучилищни форми и дейности с цел допълнително мотивиране на учениците и развиване на образователния им потенциал и интереси.

Заложена целева стойност „брой ученици, включени в извънкласни извънучилищни форми - 120 000 за учебната 2014/ 2015 г., е надвишена с 65 325 ученици или с 54,4%.

10.2. Дейности на Министерството на младежта и спорта

Програма "Спорт за децата в свободното време". През 2014 г. в безплатни спортни занимания по избран вид спорт са се включили над 11 200 деца (при планирани над 10 700), а планираните за 2015 г. са над 11 000. Бюджетът на Министерството на младежта и спорта за програмата за 2015 г. е 1 038 880 лв. Към 31.07.2015 г. е приключило изпълнението на 88 проекта от финансирани 218 за 2015 г. Броят на включените в спортни занимания по избран вид спорт деца е над 3 900.

Заложена целева стойност „10 700 деца, включени в програмата за 2014-2015 учебна година“ надвишава заложена целева стойност.

11. Подобряване на достъпа до образование чрез допълнителни мерки, вкл. безплатни учебници до завършване на средно образование; безплатен транспорт до завършване на средно образование за децата от населени места, в които няма училище и/ или детска градина

Общините прилагат допълнителни мерки за осигуряване достъпа до образование. Актуализират се наредбите на общинските съвети за местните такси и цени на услугите, в т. ч. за ползване на детска градина, за ползване на помещения в учебните заведения за допълнителни дейности. Определят се преференциални такси в детските градини или се поема пълната такса за сметка на общината за децата от социално слаби семейства и децата със СОП. За децата, особено в неравностойно положение и/или в риск, се осигурява безплатен транспорт от и до детското заведение и/или до филиалите (област Варна). Осигурява се транспорт до средишните училища и за ученици над 16-годишна възраст, които са социално изолирани, както и транспорт на учениците за участие в различни конкурси, състезания и мероприятия през летния сезон (община Гулянци и община Червен бряг, област Плевен). Прилага се практика за поевтиняване храната на столуващите ученици,

осигурява се безплатен обяд за децата, които са от многодетни семейства с финансови затруднения. Осигурена е автобусна линия за учениците от крайните квартали на града (област Ловеч). Отпускат се социални помощи на ученици в неравностойно положение, осигурява се работа по програми на социално слаби родители, чиито деца посещават редовно детска градина и училище на територията на общината. Добър пример е наличието на програми за включване на деца от социално слаби семейства във форми и дейности, които допълват образователно-възпитателния процес (посещения на кино, изложби, екскурзии).

11.1. Осигурени допълнителни мерки от училищата по Национална програма „На училище без отсъствия“, мярка „Без отсъствия“

В някои училища се закупуват учебни помагала, пособия и учебници за учениците, на които не са изплащани детски добавки; осигуряват се материални стимули за учениците, които са намалили броя на безпричинните отсъствия (област Благоевград).

Общата стойност на финансираните проектни предложения е 679 147 лв. Извършени са 60 мониторингови проверки, или в 50,8% от училищата, работещи по мярката. Всички училища са разработили програми за намаляване броя на отсъствията на учениците. Училищните екипи съвместно с класните ръководители са анализирали причините за отсъствията и са извели някои рискови фактори, водещи до допускане на неизвинени отсъствия от учебни часове и преждевременно напускане на училище, като:

- недостатъчен или пълна липса на контрол от страна на родителите поради заминаване в чужбина, незаинтересованост и нехайство на родителите към обучението и възпитанието на децата им, спиране на децата от училище за изпълнение на битови ангажименти – гледане на по-малки деца, обслужване на възрастни роднини, полагане на труд в полза на семейството и др.;
- липса на дрехи, обувки и най-елементарни учебни помагала;
- слаба мотивация за учене, неграмотност на по-голяма част от самите родители, негативно отношение към училището, трудности в общуването, липса на визия за бъдеща реализация, трудности при усвояването на учебното съдържание, обусловени от езиковата бариера при част от децата, за които българският език не е майчин;
- мобилност на семействата - преместване от едно населено място в друго;
- ранни бракове на ученици в задължителна училищна възраст, инициирани от самите родители.

Училищата са разработили механизъм за контрол на редовното и точното отразяване на отсъствията на учениците в училищната документация. Разработени са мерки за намаляване отсъствията на учениците и за подкрепа на учениците в риск и механизъм за идентификация на учениците в риск от отпадане. В мерките са включени и реализирани разнообразни дейности като:

- участие на учениците в ученическо самоуправление;
- анкети с родителите и с учениците: за причините за отсъствията, за пропуските в знанията, за проучване на очакванията и на нуждите на учениците от различни видове извънкласни дейности;
- провеждане на срещи с родителите, които не осигуряват присъствие на децата си в училище;
- организиране на съревнование между класовете за допуснати най-малко неизвинени отсъствия на учениците;
- провеждане на мероприятия, включващи всички ученици по програмата: спортни празници, училищни празници, театрални постановки, посещение на театрални и културно-образователни представления от ученици и родители, обучителни семинари по здравно и гражданско образование, провеждане на мотивационни тренинги с ученици в риск от отпадане от системата на образованието, трудови инициативи;
- закупуване на учебници за учениците от IX – XII клас, както и на учебни помагала;
- осигуряване на транспортни карти за безплатно пътуване на учениците, от IX – XII клас, на които не са изплащани детски добавки;
- работа на учителите за подкрепа на учениците в училищна среда, както и последващо наблюдение на промените;
- подпомагане на ученици с отсъствия от съученици с по-добър успех.

Работата по мярката „Без отсъствие“ от Националната програма „На училище без отсъствие“ дава възможност както за индивидуално стимулиране на учениците, така и за обезпечаване на специализирана помощ и наблюдение от психолог или друг вид професионална компетентност.

Заложена целева стойност от 117 училища, осигурили допълнителни мерки по мярка „Без отсъствие“ по Национална програма „На училище без отсъствия“, е изпълнена.

11.2. Осигуряването на учебници и/или учебни помагала за безвъзмездно ползване

В Таблица 1 е показан броят на комплектите учебници и учебни помагала, осигурени за безвъзмездно ползване през последните две учебни години в изпълнение на ПМС 104 от 2003 година за осигуряване учебници и учебни помагала, както следва:

Таблица 1. Брой на комплектите учебници и учебни помагала, осигурени за безвъзмездно ползване през учебните 2014/2015 и 2015/2016 години

Учебна 2014/2015 година	Учебна 2015/2016 година
• 131 133 комплекта учебни помагала за всяко дете от подготвителна група • 256 162 комплекта учебници и учебни помагала за всеки ученик от I до IV клас • 183 569 комплекта учебници за всеки ученик от V до VII клас	• 124 474 комплекта учебни помагала за всяко дете от подготвителна група • 259 719 комплекта учебници и учебни помагала за всеки ученик от I до IV клас • 183 873 комплекта учебници за всеки ученик от V до VII клас

За учебната 2014/2015 година са осигурени 42 млн. лева за учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване, а за учебната 2015/2016 година – 20 374 892 млн. лева.

Мярката способства за преодоляване на социалната тежест за деца и ученици от социално слаби семейства и служи за насърчаване на участието в образователен процес.

Мярката е изпълнена.

11.3. Безплатен транспорт за деца и ученици до 16-годишна възраст

При заложен целева стойност „4 300 пет и шестгодишни деца за учебната 2014-2015 г.“ е постигнат обхват на 3 719 деца. Заложената целева стойност „61 500 ученици до 16-годишна възраст за учебната 2014-2015 г.“ е надвишена, като е осигурен транспорт на 61 589 ученици. При заложен целева стойност „4 150 маршрута за учебната 2014-2015 г.“ са разработени 3 920 маршрута.

Мярката е изпълнена.

12. Обмен на добри практики в детските градини и училищата и създаване на уеб базирана платформа за информиране

Участието на училищата и детските градини в мрежи, партньорство и обмен на добри практики се определя като ефективно и като основен мотив за промяна на нагласите и прилагане на нови образователни подходи. През учебната 2014-2015 г. в училищата и детските градини са проведени 45 форума. Професионалните училища са провели 209 информационни кампании за популяризиране ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище. За 32 ученици професионалните училища са реализирали партньорски програми с бизнес организациите за по-тясна връзка и практическа реализация на завършилите и придобили професия (област Пловдив). РИО-Пловдив апробира в училищата от община Пловдив уеб базирана платформа „Междуинституционална система за

информационен обмен в случаите на деца в риск в област Пловдив“. Платформата представлява иновативно решение на проблема за постигане на интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани със случаите на деца в риск и е естествено продължение на регионалната политика за намаляване дела на преждевременно напускане на образователната система.

На електронната страница на Министерството на образованието и науката е налична информация както за предстоящи инициативи по изпълнение на Плана към Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, така и междинни отчети, презентации с добри практики.

Заложена целева стойност “създаване на уеб базирана платформа за информиране“ е в процес на изпълнение.

13. Повишаване на достъпа до съвременни информационни технологии и електронизация на учебния процес

Целевата стойност, заложена в Плана е една закупена платформа за електронни уроци. Към момента няма закупена платформа за електронно обучение, тъй като се обжалва решението за избор на изпълнител по обществена поръчка с предмет "Доставка, внедряване и поддръжка на платформа за електронно обучение в системата на училищното образование в Република България" и липса на финансиране.

Мярката не е изпълнена.

14. Осигуряване на училищата с хардуер и софтуер за използване на ИТ не само в обучителния процес, но и извън часовете за децата, които нямат компютър вкъщи

По Национална програма „ИКТ в училище“ през 2014 г. са закупени над 20 000 ИКТ продукти (хардуер и софтуер) на обща стойност над 8 млн. лв. От тази сума Министерството на образованието и науката е предоставило 5.2 млн. лв., а останалото е съфинансиране от училищата. По същата програма през 2015 г. е предвидено финансиране за закупуване на ИКТ оборудване в размер на 2.7 млн. лв. и очакваме да бъдат закупени над 5 000 терминални решения.

Мярката е в процес на изпълнение.

15. Разработване и реализация на проект „Изграждане на рамка на национална система за обхващане в училищното обучение на отпаднали/преждевременно напуснали училище и на необхванатите лица в задължителна училищна възраст“

Към настоящия момент няма стартирала процедура за изпълнение на такъв проект по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

Мярката не е изпълнена.

16. Реализиране на политики за преодоляване обособяването по етническа принадлежност на децата и учениците

За преодоляване обособяването по етническа принадлежност на децата и учениците се прилагат програми, стратегии и проекти, съответстващи на общинските и областните политики за интеграция на уязвими общности и групи. Квалификацията на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда, обучението на родители и съвместната работа със семействата са приоритетни дейности в образователните институции с деца и ученици от различен етнически произход. За постигане на ефективна образователна интеграция педагогическите екипи осъществяват и партньорства с неправителствени организации, с лидери и медиатори в общността. Голямо е разнообразието от дейности, свързани с гражданското образование и правата на децата, за създаване на позитивна образователна среда, за съхраняване и развиване на етническата идентичност на всяко дете.

Налице е тенденция към все по-засилена подкрепа за създаването на условия за равнопоставеност и адаптация на деца и ученици от ромски произход в образователната среда, за контрол върху приемните детски градини и училища, за недопускане на обособени по етнически признак групи и паралелки, за изграждане на положителни нагласи към образователната интеграция на ромските деца във взаимодействие с лидери от ромската общност. Добра практика е апробираният модел по проект „Учим повече, можем повече, правим повече” в област Кърджали с въвеждане на нова длъжност „медиатор” в начален етап.

При заложен индикатор „3 400 деца и ученици от етническите малцинствени групи, интегрирани в образователната система“ 10 429 деца и ученици са интегрирани в образователната система за периода 01.09.2014 г. до 30.06.2015 г. в рамките на схема по ОП РЧР BG051 PO001-4.1.05 „Образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства. Индикаторът е преизпълнен със 7 029 деца и ученици.

Заложените индикатори по тази мярка в Плана са изпълнени.

17. Повишаване обхвата за допълнително обучение по български език чрез използване на подходящи форми за допълнително обучение (консултации, работа по програми и проекти)

17.1. Чрез Национална програма „С грижа за всеки ученик” се финансира допълнително обучение:

- на деца от подготовителните групи в детските градини и училищата по образователни направления „Български език“ и „Математика“;
- на ученици от началния етап по учебен предмет от културно-образователната област „Български език и литература“ и по учебния предмет математика;
- на ученици от прогимназиалния етап по учебни предмети от културно-образователните области „Български език и литература“, „Обществени науки и гражданско образование“, „Природни науки и екология“ и по учебния предмет математика.

Заложената целева стойност е „не по-малко от 7 500 деца и ученици, включени в допълнителни дейности“. Общо за трите модула броят на учениците, включени в програмата, е 13 621.

Стойностите на индикаторите са надвишени, спрямо заложените.

17.2. Училищата и детските градини познават начина за кандидатстване, изпълнение и отчитане на проекти като утвърдена мярка за осигуряване на по-качествено образование и превенция на отпадащите или като интервенция при застрашените от отпадане ученици. Проектите фокусират своето въздействие върху най-застрашените групи (например към децата в риск от ромската общност, към работа с родителите, към повишаване на образователните резултати).

18. Подобряване на възможностите за обучение на деца със СОП в риск от отпадане

18.1. Работа с деца, застрашени от обучителни трудности в пилотни детски градини.

Целевата стойност е 25 пилотни детски градини. В рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.1.07 „Включващо обучение“ индикаторът е изпълнен.

Целевата стойност на индикатора е 440 деца, обхванати в рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.1.07 „Включващо обучение“. ***Индикаторът е преизпълнен, като броят на обхванатите от процедурата деца е 723. Това прави 283 деца повече, или 64,3% е повишен обхватът на деца в риск от обучителни трудности.***

18.2. Изграждане на успешен модел за включване в общообразователната среда на ученици със специални образователни потребности. По проект BG051PO001-4.1.07 „Включващо обучение“ по ОП РЧР се изгражда модел за повишаване капацитета на общообразователните училища и детски градини за осъществяване на включващо обучение – 132 училища и детски градини, с оборудвани кабинети и назначени екипи от специалисти.

Апробира се модел за реформиране на специалните училища за деца със сензорни увреждания с цел превръщането им в институции, подпомагащи процеса на включване в общообразователна среда. Заложен е и нов метод на организация и функциониране на помощните училища-интернати, чрез който се осигуряват съвременно обучение и комплексна подкрепа на децата с множество увреждания. По проекта са включени над 1 600 ученици, подпомогнати от назначените екипи от специалисти в 84-те пилотни общообразователни училища.

Целевата стойност на индикатора е 84 пилотни общообразователни училища. Индикаторът е изпълнен.

Целевата стойност на индикатора е 1 660 ученици. В рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.1.07 „Включващо обучение“ 1 733 ученици са включени в общообразователна среда.

Индикаторът е надвишен със 73 ученици.

18.3. Осигуряване на допълнителна подкрепа на децата и учениците със СОП от специалистите от ресурсните центрове.

От специалистите на 28-те ресурсни центъра за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца със специални образователни потребности през учебната 2014/2015 година е оказана помощ на 13 080 ученици. Те се подпомагат от 1 420 специалисти (ресурсни учители, логопеди, психолози, учители на деца с нарушено зрение, рехабилитатори на слуха и говора). Непрекъснато се повишава компетентността на специалните педагози от ресурсните центрове и на учителите от детските градини и общообразователните училища за работа с деца и ученици със специални образователни потребности. Все по-добро става сътрудничеството между тях и родителите на тези деца, което е благоприятен фактор за задържането на децата в училище.

Целевата стойност на индикатора – 11 400 деца и ученици, е надвишен.

3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

- 1. Провеждане на беседи с подрастващи и с техните родители за начина на предпазване от ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето, за риска от раждане на деца с вродени аномалии, наследствени болести**

Водеща институция в изпълнение на мярката е Министерството на здравеопазването. През периода от 2014 г. до 31 юли 2015 г. от регионалните здравни инспекции съвместно със здравните медиатори

са осъществени 25 кампании, 320 лекции, беседи, презентации, интерактивни обучения с 3 570 лица и са разпространени 1 520 здравно-образователни материали. Разискваните теми са в областта на контрацепцията, полово-предаваните инфекции, рака на гърдата, рака на маточната шийка, здравословното хранене, имунизациите, правата на пациента, социалнозначимите заболявания и тютюнопушенето.

Като превантивни мерки на общинско ниво се реализират здравни програми и профилактика на детското здраве, програми и услуги, насочени към превенция на насилието, които са важен елемент от премахване на факторите, благоприятстващи отпадането от училище.

Резултатът е 70% изпълнение на заложенния индикатор.

2. Изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови групи за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификация

Системата за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови групи подпомага младите хора да продължават образованието, обучението и/или квалификацията си. Ефективно работят 28-те центрове за кариерно ориентиране, създадени в рамките на проект „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“, които съдействат за информиран избор на образователен и професионален път, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна и/или професионална степен. Провеждат се информационни кампании за популяризиране на ползата от изучавания профил/професия като част от системата за ранно предупреждение за напускане на образователната система. Училищните ръководства подкрепят консултантите по кариерното ориентиране в работата им с ученици в риск от отпадане. Подкрепа за личностното и кариерното си развитие учениците получават и чрез участие в училищни форуми, междуучилищни и междуинституционални инициативи.

Целевата стойност на индикатор № 1 е 390 000 ученици, включени в програми за кариерно ориентиране. В рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.3.02 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование“ към 31.05.2015 г. 397 774 ученици са включени в програми за кариерно ориентиране.

Индикаторът е надвишен със 7 774 ученици.

Целевата стойност на индикатор № 2 е 136 000 ученици от средното образование, завършили програми за кариерно ориентиране. По същата схема 137 024 ученици са завършили програми за кариерно ориентиране.

Целевата стойност на индикатора е надвишена с 1 024 ученици.

В рамките на отчетния период са изпълнени следните дейности:

2.1. Създаден е Национален портал за кариерно ориентиране на учениците (<http://orientirane.mon.bg>), който включва:

- система за търсене на информация за кариерно ориентиране на учениците, която съдържа разработени и адаптирани за български условия психологически въпросници за самооценка на интереси, способности, предпочитания и ценности за целите на кариерното ориентиране на учениците от VII/VIII и XI/XII клас;
- Регистър на центровете за кариерно ориентиране, който информира за услугите, които предлагат кариерните консултанти в центровете за кариерно ориентиране, формите на работа и достъпа до тях;
- информация за структурата и видовете подготовка в средното образование;
- информация за институциите в системата на средното и висшето образование;
- информационни характеристики на профилите и професиите, които се изучават в училищната система. Разработени са информационни характеристики за всички 239 професии с общо 534 специалности, които са включени в Списъка на професиите за професионално образование и обучение, както и на профилите, които се изучават в системата на профилираното обучение;
- 80 теми с интерактивни упражнения за кариерно ориентиране на учениците от V до XII клас, които включват разнообразие от методи, техники и неформални инструменти за информиране, учене, самопознание и самооценка, които подпомагат учениците при вземане на решение за избор на образование и професия;
- 30 тематични филма за кариерно ориентиране на учениците, които поставят акцент върху ключови проблеми при вземане на решение при избор на образование или професия.

2.2. Разработен е Наръчник на кариерния консултант – в него са определени съдържателните и методическите аспекти на кариерното ориентиране на учениците от различните класове на образователните степени. Включени са конкретни инструменти и насоки за работа по кариерно ориентиране в училище. Наръчникът е разпространен във всички училища от системата на средното образование.

2.3. Разработени са 6 броя каталожни брошури на професиите. Брошурите ще бъдат отпечатани и предоставени до края на 2015 г. на всички училища от системата на средното образование.

2.4. Реализира се Програма за обучение по кариерно ориентиране на учениците от I до XII клас, която се отчита по два индикатора:

- индикатор за изпълнение – при планирани за участие в дейности от програмата за обучение по кариерно ориентиране 378 732 ученици от средното образование към 31.07.2015 г. в програмата са взели участие общо 397 974 ученици.
- индикатор за резултат – при планирани да завършат програмата за обучение по кариерно ориентиране 124 047 ученици от средното образование към 31.07.2015 г. програмата са завършили 137 183 ученици.

Дейности по кариерно ориентиране са осъществени в над 80% от училищата на територията на страната. В тях са взели участие ученици от държавни, общински и частни училища; от общообразователни, профилирани и професионални училища към Министерството на образованието и науката, от училища по изкуствата и културата към Министерството на културата и спортни училища към Министерството на младежта и спорта. Специално внимание се отделя на учениците от Домовете за деца, лишени от родителски грижи.

Поради изпълнението на двата индикатора – за изпълнение и за резултат, екипът за организация и управление на проекта подготви и предостави на централните за кариерно ориентиране план за допълнителна работа с ученици за периода м. октомври 2014 г. – м. октомври 2015 г. Към 31.07.2015 г. в допълнителни дейности по кариерно ориентиране са включени общо 106 272 ученици, от които с 15 578 са проведени индивидуални консултации, а с 90 694 са проведени групови дейности.

3. Институционализиране на централните за кариерно ориентиране, създадени в рамките на проект "Система за кариерно ориентиране в училищното образование"

Центровете за кариерно ориентиране все още не са институционализирани. Техният статут ще бъде уреден с приемането на държавните образователни стандарти към Закона за предучилищното и училищното образование.

Мярката е в процес на изпълнение.

4. Реализиране на партньорски програми между бизнесорганизациите и професионалните училища за по-тясна връзка и практическа реализация на завършилите и придобилите професия

Все по-честа практика за добро партньорството между бизнеса и професионалното образование са работните срещи между представители на местния бизнес, директорите на професионалните и общообразователните училища с професионални паралелки за определяне на търсенето и предлагането на специалисти за икономиката в региона и за намаляването на безработицата на областно ниво.

Включването на бизнеса за обучение на работното място чрез стажантски програми подпомага процеса на професионална квалификация на лица, които са преждевременно напуснали образователната система. Чрез съвместни програми между професионалните училища и бизнес организациите младите хора участват в реален производствен процес и придобиват практически компетенции по професията.

По Национална програма „Модернизация на системата на професионалното образование“ е заложена целева стойност „30 училища с партньорски програми“. През 2014 г. са финансирани 38 проекта на обща стойност 3 016 447,19 лв., през 2015 г. са финансирани нови 38 проекта на обща стойност 3 038 929.33 лв.

Индикаторът е преизпълнен.

Община Видин изпълнява проект „Реализация чрез интеграция“, схема „Интегра“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“, в рамките на който са обхванати 13 училища и 1 детска градина. Целта е популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище, обвързване на преподаваните професии с пазара на труда и с тенденциите за развитието на региона.

Работодателите се насърчават да гарантират заетост на учениците от професионалните паралелки след завършването им или да създават свои кадри чрез осигуряване на стипендии, провеждане на учебни и производствени практики във фирмите или предоставяне на възможност за почасова заетост на учениците в тях.

Със средства по ОП РЧР „Развитие на професионалното образование и обучение в сътрудничество на работодателите“ са финансирани грантове на обща стойност 4 924 437,30 лв. до края на 2014 г.

Проектът е реализиран успешно.

5. Разработване на учебни планове за професионално образование и обучение с придобиване на квалификация по професия

Като индикатор в Плана е заложено „26 разработени учебни планове за начално професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия“.

Индикаторът е изпълнен – разработени са 49 учебни плана и 40 учебни програми за учебната 2014/2015 година.

6. Стартиране на пилотен проект по прилагане на системи за ранно предупреждение в детските градини и училищата

6.1. Провежда се процедура за избор на изпълнител за услуга „Разработване на пилотен проект по прилагане на системи за ранно предупреждение в детски градини и училища на Северозападен и Североизточен райони на планиране“.

Изграждането и постоянното функциониране на системата следва да осигурят надеждна и актуална информация за всяко лице в риск от отпадане от 5-до 18-годишна възраст като основа за проследяване на ефективността и ефикасността на политиките и мерките, както и за целите на планирането.

Мярката е в процес на изпълнение.

6.2. Прилагане на системи за ранно предупреждение в детските градини и училищата

Налага се тенденция училищата да разработват свои механизми за проследяване движението на учениците и на отсъствията от училище. Наблюдава се практиката за провеждане на диагностика на риска от отпадане и поддържане на регистър на ученици в риск от отпадане. В тези случаи училищните екипи оказват индивидуална педагогическа и психологическа подкрепа – набелязване на интервенции, съобразени със спецификата на конкретния случай.

След идентифициране на децата и учениците, застрашени от отпадане/преждевременно напускане и причините за това в училищата се прилагат отделни мерки като: работа със семейството; насочване към психолог или педагогически съветник; препоръка за включване в полуинтернатна група; допълнителни занимания, консултации; насочване към дейности по интереси; мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен или за придобиване на професионална квалификация.

7. Максимално обхващане на децата в риск от отпадане в занимания по интереси

Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на учениците от училищния живот и ограничаване на преждевременното напускане на училище, за осмисляне свободното време чрез доброволна изява в предпочитана дейност, за приобщаване и мотивиране, включително и на ученици с потребност от специфична подкрепа, ученици в риск от

отпадане или с прояви на агресия или насилие. На училищно ниво се подкрепя създаването на позитивна образователна среда, основана на екипна работа, формират се нагласи за мотивация, себеутвърждаване, самоувереност и доверие. Очертава се все по-засилена подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности, което ограничава условията за отпадането и социалното им изключване.

На национално ниво се работи активно за привличането и задържането на децата и учениците чрез осигуряване на привлекателна и предпочитана среда от децата и учениците: за по-добра материално-техническата база; за достъпна архитектурна среда; за обогатяването и осъвременяването на дидактичните материали и средства; за електронизацията на образователния процес и осигуряването на свободен достъп на учениците до информационните и комуникационни технологии.

В рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.2.05 „Да направим училището привлекателно за младите хора“ броят на учениците, участващи в извънкласни и извънучилищни форми през учебната 2014/ 2015 г., е 185 325 от 1 252 училища.

Заложена целева стойност „брой ученици, включени в извънкласни извънучилищни форми - 120 000 за учебната 2014/2015, г. е надвишена с 65 325 ученици, или с 54,4%.

7.2. Програма "Спорт за деца и младежи с увреждания и деца в риск", финансирана в размер на 159 000 лева. Програмата е шестмесечна, като в дейностите са обхванати около 1 800 ученици при заложен индикатор от 1 500 деца.

Целевата стойност на индикатора е надвишена.

7.3. По модул 1 „Осигуряване на обучение на таланти ученици за участие в ученическите олимпиади“ от Националната програма „С грижа за всеки ученик“, приета с Решение на Министерския съвет № 221 от 23.04.2014 г., се финансират дейности, свързани с обучение на ученици и участие в националните олимпиади. Броят на училищата, участвали в модула, е 282, а общият брой на учениците, включени в обучението, е 9 351. От тях 1 465 са участвали в националните кръгове на олимпиадите, а 61 са станали лауреати на съответните олимпиади.

Заложеният индикатор от 5 000 ученици е надвишен.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

1. Привличане на преждевременно напуснали за завръщане в образователната система

Стратегията и Планът за нейното изпълнение се фокусират върху две групи ключови мерки, с които млади хора с ниско образование, вкл. преждевременно напуснали образователната система, могат да продължат обучението си или чрез самостоятелното учене да валидират компетентности и да получат документ за завършено средно образование и/или професионална квалификация.

1.1. Прилагането на форми, различни от дневната, е основен инструмент за продължаване на обучението. От данните от АДМИН към м. февруари 2015 г. ясно се вижда, че доминира броят на учениците в дневна форма на обучение – 751 542. Следващите по значимост стойности се отнасят до учениците в самостоятелна форма над 16 г. и в задочна – съответно по 22 310 и 12 900. Тази тенденция е положителна за успешното завършване на средно образование за лица над 16-годишна възраст, вкл. и преждевременно напуснали образователната система. В процеса на реинтеграция се залага особено на неприсъствени форми и на такива, които са извънработно време, подходящи за работещите млади хора. Акцентира се върху това преждевременно напусналите училище да придобият подходяща за тях професионална квалификация. Особено внимание се отделя на обучението на млади хора със специални образователни потребности, вкл. в комбинирана форма на обучение. Най-малък е броят на учениците в дистанционна форма на обучение – 12 на даровитите деца под 16 г., обучаващи се в самостоятелна форма – 55.

БРОЙ УЧЕНИЦИ ОТ 1. ДО 12. КЛАС ВЪВ ВСИЧКИ ФОРМИ НА ОБУЧЕНИЕ И ВЪВ ВСИЧКИ УЧИЛИЩА НЕЗАВИСИМО ОТ ФИНАНСИРАНЕТО ИМ	
ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ	БРОЙ УЧЕНИЦИ
дневна	70 7781
вечерна	6 773
задочна	12 900
индивидуална - по здравословни причини	945
самостоятелна - по здравословни причини	143
комбинирана	185
индивидуална - даровити деца	259
индивидуална - в други срокове	187

самостоятелна - даровити деца, под 16 г.	59
самостоятелна - над 16 г.	22310
Общо във всички форми	751 542

Източник: ЦИОО, по данни към 05.02.2015 за 2014/2015 учебна година.

Училищните екипи предоставят гъвкави пътеки за завършване на образование, като се популяризират формите на обучение, различни от дневната. Най-голям е броят на включените през последната учебна година в задочна форма – близо 13 000 души, и в самостоятелна (над 16-годишна възраст) – близо 22 400 души. Тази положителна тенденция е възможност за успешното завършване на средно образование за лица над 16-годишна възраст, вкл. и преждевременно напуснали образователната система. В процеса на реинтеграция тези форми са особено полезни за работещите. Акцентира се върху това преждевременно напусналите училище да придобият подходяща за тях професионална квалификация. Особено внимание се отделя на обучението на млади хора със специални образователни потребности, вкл. в комбинирана форма на обучение.

1.2. Дейността „Привличане на преждевременно напуснали за завръщане в образователната система“ в рамките на схема по ОП РЧР BG051PO001-4.1.06 “Реинтеграция на отпаднали ученици в образователната система“ не може да бъде отчетена, тъй като за отчетния период на Плана не е стартирала нова операция с дейности от този тип.

Мярката не е изпълнена.

2. Популяриране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове

Популяризирането на форми за обучение и за професионална квалификация извън формалната образователна система е път за реинтеграция. Използват се възможностите в клубове, библиотеки и други институции. Програми като „Глобални библиотеки“ популяризират ученето чрез библиотеките в читалищата; децата и учениците се включват в различни групи по изкуствата към общинските детски комплекси по места.

Мерките се изпълняват и чрез Национална програма за младежта (2011-2015), която финансира проекти на неправителствени организации, регистрирани в обществена полза, със средства от държавния бюджет. Целите са свързани с подкрепа на младите хора в страната и участието им в дейности, важни за тяхното развитие. Проектните дейности са в областта на повишаване на гражданската активност, развитие на доброволчеството, подобряване на възможностите за личностна и професионална реализация, насърчаване на социалното включване, здравословния начин на живот и др., реализиращи се посредством методите на неформалното образование.

Чрез Младежки информационно-консултативни центрове (МИКЦ), които се разкриват по Национална програма за младежта (2011-2015), се създава възможност за предоставяне на пакет от безплатни специализирани услуги (обучения, консултации, тематични инициативи) за младите хора от всички региони на страната съобразно потребностите на младежите и спецификите на конкретното населено място.

В края на 2014 г. Министерството на младежта и спорта финансира 49 проекта на неправителствени организации по отделните подпрограми, 32 от тях са за изграждане на МИКЦ в областните градове на страната, които ще функционират до края на 2015 г.

Заложените в Плана 250 инициативи са реализирани, в това число обучения, форуми, кампании, акции и др. с участието на младите хора в страната, организирани от Министерството на младежта и спорта и МИКЦ.

3. Увеличаване на възможностите за учене на работното място с акцент върху разкриването на повече места за стажуване и чиракуване и мотивиране на местния бизнес за приемане на стажанти и чираци

През 2014 г. 74 безработни лица са включени в стажуване, през 2015 г. те са 129. През 2014 г. 69 безработни лица са включени в чиракуване, през 2015 г. те са 80.

По схема „Младежка заетост“ е заложено участието на 8 500 безработни, включени в стажуване и чиракуване. 969 безработни са участвали, от тях 531 са включени за стажуване, 438 са включени в обучение (чиракуване).

Мярката е изпълнена.

4. Повишаване обхвата в образование и обучение на лишените от свобода

Лицата, които се обучават в местата за лишените от свобода, за учебната 2014/2015 година са 1 534¹. Осигурена е възможност за включването им в образование и обучение в средни училища по места, където има затвори – Враца, Стара Загора, Казичене (София), Ловеч и Бобов дол, Монтана и Сливен.

Заложената целева стойност е „Брой включени в образование и обучение, лишени от свобода, до 1 700 за учебната 2015/2016 г.“ не може да бъде отчетена към настоящия момент, тъй като данните постъпват по-късно.

Мярката е в процес на изпълнение.

¹ По данни на Центъра за информационно осигуряване на образованието към 05.02.2015 г.

5. Валидиране на компетентности (вкл. и на преждевременно напуснали образователната система), придобити в процес на неформално обучение и/или самостоятелно учене

От 01 януари 2015 г. е в сила Наредба 2 от 13.11.2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности. Тя дава възможност за признаване на професионални знания, умения и компетентности, придобити чрез неформално обучение или самостоятелно учене, улеснява достъпа до обучение за придобиване на квалификация по професия и достъпа до пазара на труда.

От 2014 г. до този момент са издадени 2 220 сертификата на младежи, преминали обучения, реализирани от Младежките информационно-консултантски центрове.

Целевият индикатор, заложен в Плана по Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, е 6 632 издадени сертификата за периода 2014-2015 г. Той няма да може да бъде изпълнен до края на 2015 г. поради по-късното стартиране на Националната програма за младежта през 2014 г. и съответно липсата на финансирани проекти, по които да се реализират дейности през цялата година.

Причините са свързани със структурните промени в Министерството на младежта и спорта и закриването на Национален център "Европейски младежки програми и инициативи (НЦЕМПИ)", второстепенен разпоредител с бюджет, който до 2014 г. администрираше Национална програма за младежта.

Проект „Нов шанс за успех“ BG051PO001-4.3-01. „Ограмотяване на възрастни“ се изпълнява от Министерството на образованието и науката и е насочен към неграмотни и слабограмотни лица над 16-годишна възраст, които нямат статут на ученици. Целта на проекта е чрез ограмотяване и формиране на ключови компетентности да бъде улеснен по-нататъшният достъп на неграмотните и слабограмотните хора до общообразователна и професионална подготовка и до участието им на пазара на труда. В изпълнение на проектните дейности е разработен и приложен в практиката цялостен модел за обучение на възрастни, който включва разработване на цялостна методология за провеждане на обучението (учебни планове, учебни програми, методически и учебни пакети), осъществяване на обучението, провеждане на тестове и сертифициране на постигнатите резултати. През 2014 година са организирани курсове за ограмотяване и курсове за изучаване на учебно съдържание по учебни предмети, предвидени за 5., 6. и 7. клас от прогимназиалния етап на основното образование. В обучение в тези курсове по проекта са включени 5 442 обучаеми, от които 4 641 са завършили успешно курсовете. През 2015 година са организирани само курсове за изучаване на учебно съдържание по учебни предмети, предвидени за 7. клас от прогимназиалния

етап на основното образование. В обученията през тази година са включени 1 118 обучаеми, от които 573 са завършили успешно курсовете.

5. КООРДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

През 2015 г. година беше разработено и подписано от заинтересованите страни Споразумение за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013-2020).

В Споразумението са дефинирани специфичните задължения на всяка от страните за изпълнението на Стратегията, координацията и контролът на реализирането на политиките и мерките, начините на финансиране на дейностите/мерките, сроковете за реализиране на Споразумението.¹

В процес на изграждане, в рамките на 2015 г., е координационно звено, в което ще бъдат представени всички заинтересовани страни, подписали Споразумението. Предстои разработването на правила за работата на Звеното и провеждане на първото заседание.

Мярката е изпълнена.

6. ИЗВОДИ

Въпреки изпълнението на дейностите, заложи в Плана за 2014-2015 г., делът на преждевременно напусналите училище на възраст 18-24 години за 2014 г. за България е 12,9%, като нараства с 0.4% спрямо предходната година. Необходимо е да се отбележи, че данните за 2014 г. касаят преди всичко лица, които към момента на разработване на Плана са били вече извън формалната образователна система и към тях не се прилагани мерки, особено за превенция и интервенция.

От заложените 32 мерки за реализиране на политиките са изпълнени 23 мерки (81,1%), в процес на изпълнение са 6 мерки (18,8%), не са изпълнени 3 мерки (0,09%). Окончателното приключване на действието на Плана е с хоризонт 31 декември 2015 година.

Като съществен напредък следва да се отбележи, че създаването на координационен механизъм за отчитане напредъка по изпълнението на Стратегията е предпоставка за активиране и подобряване на сътрудничеството с всички заинтересовани страни и определяне на водещата роля на училището. На проведените информационни кампании са предоставени работещи инструменти за подобряване на управлението на училището, подкрепата на учителите и учениците, активното включване на родителите и общността. Споделените добри практики на училищно, общинско и областно ниво са

¹<http://www.minedu.government.bg/?h=downloadFile&fileId=8208>

свързани с прилагане на интегриран подход и демонстрират съгласуваност в усилията на заинтересованите страни за преодоляване на отпадането от училище. Категорично е отчетено значението на ранното детско развитие за създаване на условия за успешно продължаване на обучението и развиване на силните страни на децата и учениците.

Изминалият отчетен период се оказва недостатъчен за рязка промяна на нагласите и стереотипите относно разпознаване на проблема, поставяне на детето в центъра на образователната система, прилагането на гъвкави образователни пътеки, подобряване на екипната работа и взаимодействието.

Като проблем при събиране, обработване и отчитане на данните се очертават:

- исканите справки на различни нива не са достатъчно добра база за анализ (вкл. не се отразява отпадането на учениците в прехода между 8. и 9. Клас;
- не се проследява отпадането от форми на обучение, различни от дневната;
- не са групирани категориите за движение на учениците като: повторно завърнали се от чужбина; реинтегрирани или необхванати; късно записали се; напуснали поради болест.

Необходимо е постепенно сближаване на формулировките в исканите информации с тези на НСИ.

7. ПРЕПОРЪКИ

Разработването на Плана за изпълнение на Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система за 2016-2017 година е необходимо да бъде съобразено с приетия на 30.09.2015 г. от 43-ото Народно събрание Закон за предучилищното и училищното образование и възможностите, които той дава в изпълнение на националните и стратегическите цели.

В резултат от изпълнението на Плана за 2014-2015 г. и дефинираните предизвикателства в изпълнение на Стратегията се очертават следните препоръки:

- Функциониране и проследяване на реалните резултати от изпълнението на Координационния механизъм на всички нива;
- Изграждане и апробиране на система за ранно предупреждение;
- Съобразяване на планираните дейности с улесняване на прехода от детска градина към образователната среда, както и с прехода между различните етапи на обучение;
- Разработване и прилагане на специфични мерки по политики за превенция, интервенция и компенсиране, съответстващи на социалното, икономическото и демографското развитие и перспективите на съответните райони;

- Създаване на условия за подкрепа на личностното развитие на всяко дете и ученик с фокус към тези в риск от отпадане и/или групата на никога непосещаващите училище и на преждевременно напусналите училище.